

AFL IN CIO NA PRAGU VAŽNIH ODLOČITEV

Hitler v 'mirovni' ofenzivi proti Angliji in Franciji

FIRER ZAGOTOVIL MNOGIM DEŽELAM, DA JIH NE KANI NAPASTI. — POMEN ZVEZE MED NEMČIJO IN RUSIJO. — MOSKVA IMA PROSTE ROKE V BALTIŠKIH DEŽELAH

Zadnji petek je nemški firar Hitler sklical v Berlin nemški parlament kar zastran lepšega in pa zato, da 'razkrije' svetu svoje srece ter utre pot svojim nadaljnjinam nakancam, ki jih je pridržal zase.

V svojem govoru, ki ga je imel isti dan opoldne pred svojim rajhstogom ali državnim zborom, je predlagal splošno evropsko konferenco za odložitev orožja in ureditev vseh vprašanj, ki delajo evropskim narodom preglavice in sitnosti. Rekel je, da je edini cilj njegovega prizadevanj evropski mir.

Nima skomin po tuji zemlji

Adolf se je poveril in prisegel pri Vodanu, da nima nobenih zlih 'namenov proti Rumuniji, Ukrajini, Uralu, Dansi, Belgiji, nizozemskim deželam, Jugoslaviji, Italiji, Franciji ali Švici'. Njegovi cilji v vzhodni Evropi in na Skandinavskem so zgoraj ekonomski, je dejal, Nemčija sta verajska mirovna pogajanja in liga narodov že zdavnaj mrtvi. Zanje sploh ne obstajati več, je začril svetu nemški firar.

Nemško-angleški sporazum bi bil največja sreča za Evropo, je začril strmečemu svetu. Ali visti sapi pa je rekel, da je Anglia vedno le ruvala proti Nemčiji in njenim interesom, dočim ni Nemčija njej nikoli skrivila niti enega lasu na glavi.

Nato je firar povedal, kako moreti imeti Anglia in Francija mir, če ga hočeti. Lahko ga imati in imenu vseh ljudstev, ali nikakor pa ne v imenu južovskih agitatorjev.

Poljska in verajska pogoda ne moreti biti več vzpostavljena, meni Hitler. Kaj bo postal iz Poljske, ne bo nihče

drugi odločeval in določil kakov Nemčija in Sovjetska unija. Rusija in Nemčija sta pripravljeni žrtvovati vse za osnovanje mirovnega pasu v vzhodni Evropi, je začril Hitler, pričemer je fant docela pozabil povedati, kako je pripravljen doprinašati žrtve v takih zadavah.

Zagovarja svojo zvezo z Rusijo

Hitler je v svojem govoru skušal opraviti svojo pobratimo s sovjetsko Rusijo ter dejal:

"V svojem govoru v Gdanskem sem pojasnil načela, na katerih sta organizirani Sovjeti in Nemčija. Rekel sem, da so načela Nemčije drugačna od onih, na katerih stoji organizacija sovjetske Rusije. Toda odtej je postaljasno, da ne vidi g. Stalin nicaesar v tistih sovjetskih načelih, kar bi ga moglo odvračati od gojenja prijateljinskih odnosov z državami drugačnih političnih ver. In tako tudi nacistična Nemčija ne vidi nobenega razloga za to, da bi zavzela drugačno stališče."

"Nemčija in Rusija bosta vzajemno odpravile eno najnevarnejših točk v Evropi ter tako prispevale vsaka v svojem okolišu k blaginji ljudi, ki bivajo tamkaj. S tem pa bosta pomagale vzpostaviti evropski mir sploh."

Otožuje sovražnike

"Prav lahko je razumeti, zakaj so kapitalistične zapadne države tako aktivne v prizadevanju, da bi zanesle razdor med ti dve državi z ozirom na njuna načela. Ali obenem pa bi gotovo rade videte, da bi prišlo med sovjetsko Unijo in njimi doverjeti dnevnemu časopisu."

Rim uganja čudno politiko.

Neki Mussolini je zaupnik je ameriškemu časnikarju E. R. Nodererju dejal, da edini način, s katerim se Evropa lahko obvaruje pred boljševizmom, je zagotovitev zmage Nemčije v sedanji vojni, ali pa takojšen mir. Čudno, da je tudi Stalin takega mnenja, ker tudi on zahteva takojšen mir v prid Nemčiji. Mar tudi on noče, da bi Nemčija postala komunistična?

Stavke v Zed. državah postavljajo "nepriljubljene". Sovrarna propaganda jih slika zelo dobro, da bi zanesle razdor med sovjetsko Unijo in njimi doverjeti dnevnemu časopisu.

Rim uganja čudno politiko.

Neki Mussolini je zaupnik je ameriškemu časnikarju E. R. Nodererju dejal, da edini način, s katerim se Evropa lahko obvaruje pred boljševizmom, je zagotovitev zmage Nemčije v sedanji vojni, ali pa takojšen mir. Čudno, da je tudi Stalin takega mnenja, ker tudi on zahteva takojšen mir v prid Nemčiji. Mar tudi on noče, da bi Nemčija postala komunistična?

Ameriška armada je naročila 329 oklopnih tankov, ki bodo stali šest milijonov dolarjev.

Tako bomo imeli premikajoče se trdnjave in dežela bo varna pred napadi. Dobro. Ampak bilo bi pametno, če se bi zavarovali tudi proti notranjim socialnim hibam, kot so na primer brezposelnost in še marsikaj.

Prejšnji dan je v skrbih, ker je Hitler v svojem govoru v rajhstagu ni niti omenil. Jugoslavija je obljubil spoštovati njene meje, ampak v Beogradu veden, da je Hitlerjeve obljube kakor mehurčki iz milnice.

Rumunija je v skrbih, ker je Hitler v svojem govoru v rajhstagu ni niti omenil. Jugoslavija je obljubil spoštovati njene meje, ampak v Beogradu veden, da je Hitlerjeve obljube kakor mehurčki iz milnice.

Etična armada je naročila 329 oklopnih tankov, ki bodo stali šest milijonov dolarjev.

Tako bomo imeli premikajoče se trdnjave in dežela bo varna pred napadi. Dobro. Ampak bilo bi pametno, če se bi zavarovali tudi proti notranjim socialnim hibam, kot so na primer brezposelnost in še marsikaj.

Zavojevana Anglija je preplavljena s problemi, o katerih se Angliji v mirnih časih še sanjalo ni. Mesta so prazna, vasi prepaločljene. Na eni strani blaginja, na drugi pa taka revščina, da se Bog usmiali. Podjetja si na vso moč prizadevajo biti kos tem revolucionarnim učinkom.

Ekonomska razvranost ne povzroča nič manjše zmešnjave,

kakor jo delajo problemi, ki nastajajo vsled odstranitve otrok iz mestnih nižin na kmete.

Ko bo konec vojne, bo najmanj polovica tega otoka vedela več o drugi polovici kakor kdajkoli prej.

Na primer, odvetniška firma Kirkland, Fleming, Green, Martin & Ellis v Chicagu je zaslužila v 14. propadlih bankah nad \$650,000. To žetev je dobita kajpada vseled svojega političnega vpliva, oziroma zvez s politiki.

Dokazano je bilo že nešteto-krat, da si te vsoe advokati dele s "političnimi", kateri jih najemajo. V tem slučaju so prizadeti samo mali vlagatelji, ki imajo dobiti v Illinoisu še nad 128 milijonov dolarjev, a obe-tajo jim jih kvetljemu 23. Dru-

"HUMANITARNA VOJNA"

Adolf Hitler je v svoji končani vojni na Poljskem dejal, da njegovi letaliči niso bombardirali drugega kot utrdbe, poljske armado in kraje vojskega značaja. Priznal je pozneje, da je Varšava res porušena, toda edino po krividi zločinskih trmoljivih Poljakov. Njegovi vojaški letaliči torej niso zločinci, ampak junaki. Neki ameriški poročevalci, ki jih je bil na poljskih bojiščih prikazujejo o ženskih v poljski vasi, ki so na polju kopale krompir. Nemški letalec je vrgel bombo med nje. Njen drobec je ubil samo eno žensko, ki je obležala pri vrsti nakopanega krompirja. Prav gotovo ni bila ona nikaka nevarna "vojna naprava", kakor ni poljsko dekle na tej sliki, ki je bila zasnovana z mnogimi drugimi prebivalci svojega kraja ubita v napadu iz zraka.

Zagovarja svojo zvezo z Rusijo

Hitler je v svojem govoru skušal opraviti svojo pobratimo s sovjetsko Rusijo ter dejal:

"V svojem govoru v Gdanskem sem pojasnil načela, na katerih sta organizirani Sovjeti in Nemčija. Rekel sem, da so načela Nemčije drugačna od onih, na katerih stoji organizacija sovjetske Rusije. Toda odtej je postaljasno, da ne vidi g. Stalin nicaesar v tistih sovjetskih načelih, kar bi ga moglo odvračati od gojenja prijateljinskih odnosov z državami drugačnih političnih ver. In tako tudi nacistična Nemčija ne vidi nobenega razloga za to, da bi zavzela drugačno stališče."

"Nemčija in Rusija bosta vzajemno odpravile eno najnevarnejših točk v Evropi ter tako prispevale vsaka v svojem okolišu k blaginji ljudi, ki bivajo tamkaj. S tem pa bosta pomagale vzpostaviti evropski mir sploh."

Otožuje sovražnike

"Prav lahko je razumeti, zakaj so kapitalistične zapadne države tako aktivne v prizadevanju, da bi zanesle razdor med ti dve državi z ozirom na njuna načela. Ali obenem pa bi gotovo rade videte, da bi prišlo med sovjetsko Unijo in njimi doverjeti dnevnemu časopisu."

Rim uganja čudno politiko.

Neki Mussolini je zaupnik je ameriškemu časnikarju E. R. Nodererju dejal, da edini način, s katerim se Evropa lahko obvaruje pred boljševizmom, je zagotovitev zmage Nemčije v sedanji vojni, ali pa takojšen mir. Čudno, da je tudi Stalin takega mnenja, ker tudi on zahteva takojšen mir v prid Nemčiji. Mar tudi on noče, da bi Nemčija postala komunistična?

Ameriška armada je naročila 329 oklopnih tankov, ki bodo stali šest milijonov dolarjev.

Tako bomo imeli premikajoče se trdnjave in dežela bo varna pred napadi. Dobro. Ampak bilo bi pametno, če se bi zavarovali tudi proti notranjim socialnim hibam, kot so na primer brezposelnost in še marsikaj.

Zavojevana Anglija je preplavljena s problemi, o katerih se Angliji v mirnih časih še sanjalo ni. Mesta so prazna, vasi prepaločljene. Na eni strani blaginja, na drugi pa taka revščina, da se Bog usmiali. Podjetja si na vso moč prizadevajo biti kos tem revolucionarnim učinkom.

Ekonomska razvranost ne povzroča nič manjše zmešnjave,

kakor jo delajo problemi, ki nastajajo vsled odstranitve otrok iz mestnih nižin na kmete.

Ko bo konec vojne, bo najmanj polovica tega otoka vedela več o drugi polovici kakor kdajkoli prej.

Na primer, odvetniška firma Kirkland, Fleming, Green, Martin & Ellis v Chicagu je zaslužila v 14. propadlih bankah nad \$650,000. To žetev je dobita kajpada vseled svojega političnega vpliva, oziroma zvez s politiki.

Dokazano je bilo že nešteto-krat, da si te vsoe advokati dele s "političnimi", kateri jih najemajo. V tem slučaju so prizadeti samo mali vlagatelji, ki imajo dobiti v Illinoisu še nad 128 milijonov dolarjev, a obe-tajo jim jih kvetljemu 23. Dru-

Propadle banke zlat studenec za advokate

ge je šlo za vlagatelje "po go-be". Pomagali bi si lahko, če bi znali pametno voliti, ampak jih vse te drage skušnje dozdaj niso še nič izucile.

Na primer, odvetniška firma Kirkland, Fleming, Green, Martin & Ellis v Chicagu je zaslužila v 14. propadlih bankah nad \$650,000. To žetev je dobita kajpada vseled svojega političnega vpliva, oziroma zvez s politiki.

Dokazano je bilo že nešteto-krat, da si te vsoe advokati dele s "političnimi", kateri jih najemajo. V tem slučaju so prizadeti samo mali vlagatelji, ki imajo dobiti v Illinoisu še nad 128 milijonov dolarjev, a obe-tajo jim jih kvetljemu 23. Dru-

Propadli bankah čikaškega okraja so dobili advokati za svoje "dele" nad šest milijonov dolarjev.

Se več kot toliko so vzeli razni receiverji in politični klerki, ki so jih najeli "receiverji" na stroške oropanih vlagateljev.

Nekateri so se izselili, drugi so še v tem slučaju so prizadeti samo mali vlagatelji, ki imajo dobiti v Illinoisu še nad 128 milijonov dolarjev, a obe-tajo jim jih kvetljemu 23. Dru-

Propadli bankah čikaškega okraja so dobili advokati za svoje "dele" nad šest milijonov dolarjev.

Se več kot toliko so vzeli razni receiverji in politični klerki, ki so jih najeli "receiverji" na stroške oropanih vlagateljev.

Nekateri so se izselili, drugi so še v tem slučaju so prizadeti samo mali vlagatelji, ki imajo dobiti v Illinoisu še nad 128 milijonov dolarjev, a obe-tajo jim jih kvetljemu 23. Dru-

Propadli bankah čikaškega okraja so dobili advokati za svoje "dele" nad šest milijonov dolarjev.

Se več kot toliko so vzeli razni receiverji in politični klerki, ki so jih najeli "receiverji" na stroške oropanih vlagateljev.

Nekateri so se izselili, drugi so še v tem slučaju so prizadeti samo mali vlagatelji, ki imajo dobiti v Illinoisu še nad 128 milijonov dolarjev, a obe-tajo jim jih kvetljemu 23. Dru-

Propadli bankah čikaškega okraja so dobili advokati za svoje "dele" nad šest milijonov dolarjev.

Se več kot toliko so vzeli razni receiverji in politični klerki, ki so jih najeli "receiverji" na stroške oropanih vlagateljev.

Nekateri so se izselili, drugi so še v tem slučaju so prizadeti samo mali vlagatelji, ki imajo dobiti v Illinoisu še nad 128 milijonov dolarjev, a obe-tajo jim jih kvetljemu 23. Dru-

Propadli bankah čikaškega okraja so dobili advokati za svoje "dele" nad šest milijonov dolarjev.

Se več kot toliko so vzeli razni receiverji in politični klerki, ki so jih najeli "receiverji" na stroške oropanih vlagateljev.

Nekateri so se izselili, drugi so še v tem slučaju so prizadeti samo mali vlagatelji, ki imajo dobiti v Illinoisu še nad 128 milijonov dolarjev, a obe-tajo jim jih kvetljemu 23. Dru-

Propadli bankah čikaškega okraja so dobili advokati za svoje "dele" nad šest milijonov dolarjev.

Se več kot toliko so vzeli razni receiverji in politični klerki, ki so jih najeli "receiverji" na stroške oropanih vlagateljev.

Nekateri so se izselili, drugi so še v tem slučaju so prizad

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Indaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka
popoldne za pribitve v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co.
Inc. Established 1908.Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Fogorec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager.....Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.KDO JE KDO V BORBI
ZA NEVTRALNOST?

Vsi v Zed. državah so zaposleni v borbi za nevtralnost. Vsi se gnajijo z geslom "Keep America Out of War". Okrog ducat organizacij posluje pod tem v slénini imen. Nekateri raketirji so geslo "komercializirali" in jim donaša lepe vsote. Vsi pa pomagajo generalnemu poštariju Farleyju in trustu za brzjavne naprave k večjim dohodkom.

Vsi, od Roosevelta do Coughlina so za ohranitev Zed. držav "v miru". Vse prebivalstvo je stodostotno proti vojni. Stodostotno za nevtralnost.

Cemu potemtakem je bilo treba sklicati kongres k izrednemu zasedanju?

Cemu je radio bombardiran z govorji za nevtralnost te dežele in za nevmešavanje, ki nas bi dovedlo v vojno, ko pa je tu za oboje stodostotna soglasnost?

V Zed. državah smo čudni ljudje. Nevtralnost je NEnevtralno tolmačena. Geslo "Keep America Out of War" je politična žoga vsake sorte NEnevtralnežev.

Kajti Zed. države že po tvorbi svojega prebivalstva ne more biti enotne v vprašanju "nevtralnosti". Se manj pa vsled svoje mogočne gospodarske sile, vesl svojega imperializma in svoje vojne mornarice, s katero se ni šaliti, dalje vsled navezavnosti na tradicije, ki so v prilog Angliji veliko bolj kakor Nemčiji.

Vrh tega, kot smo v tem listu že čestokrat poudarjali, nevtralnosti ni.

Imamo brezposelnost, ki je porinjena v ozadje važnih problemov. Naša demokracija je v nevarnosti — po zaslugu onih, ki pod krinko obrame demokracije igrajo v roko reakciji kačor da so najeti za to.

Gre se zaradi pošiljanja orožja v vojno zapletenim deželam. Sedanji zakon prepoveduje tak izvoz. Roosevelt predlagal, da se to določbo v nevtralnostnem zakonu črta, ker je proti nevtralni. Po njegovem mnenju nas sedanji zakon še najprej zaplete v vojno.

Ta prepoved v sedanjih okoljčinah koristi Hitlerju. Silovito pa škoduje Angliji in Franciji, ki po novi liniji kominterne vodita "imperialistično vojno" (proti hitlerizmu).

Vsled tega je z denarjem založeni komunistični aparati v Zed. državah zaposlen noč in dan v kampanji, da ta prepoved ostane v veljavni. Enako kampanjo vodijo bundovci. Dalje "father" Coughlin in drugi fašisti vseh vrst. Pacifisti, ki imajo pri tem vsaj pošten, četudi le pobozben namen. Politiki, ki so za svoje karijere odvisni od glasov vojnikov nemškega pokolenja. Na primer v Wisconsinu. Pacifistični politiki v Minnesota. Izolacionisti pa prepričanje, kot je senator Borah. Irci iz sovraštva do Anglike.

V tej kampanji za ohranitev "nevtralnega" zakona v nespremenjeni obliki je tudi socialistična stranka, ki apelira na člane in somišljence, da naj bombardirajo senatorje in kongresnike z zahtevo, da naj prepoved ostane v veljavni, kajti le to bo pomenilo "Keep America Out of War". Mnogi njeni člani so pred dobrim letom ali dvema še pomagali komunistom v kampanji za odpravo prepovedi izvoza municije z geslom "Arms for Spain".

Roosevelt je za odpravo "embarga" in želi, da naj Zed. države dovolijo v vojno zapletenim deželam kupovati tu municije pod pogojem, da jo plačajo v gotovini in jo izvozijo z svojimi ladjami. Ker so se nemške ladje poskrile, bi se te priložnosti mogle poslužiti pred vsem Anglija in Francija. Z Rooseveltom so mnogi liberalci, ki so prej flirtali s Stalinom, nekateri progresivni senatorji, kot je na primer Norris, social-demokrati v New Yorku, židovske organizacije (razen plačanih Židov v komunistični propagandi), vsi drugi sovražniki Hitlerja in fašizma, Poljaki, Čehi in kapada municipska industrija.

Angliji, Franciji in Nemčiji smemo zdaj prodajati vse, razen municije in takih sredstev, ki se jih lahko predela v municije. Nemčija ima večer svojega trgovskega in političnega vezništva z Rusijo in vsled svoje železne pesti nad škandinavskimi in jugovzhodnimi državami v Evropi izborne vire za dobivanje vsega, kar potrebuje. Ker nima gotovine v zlatu, zateva kredite.

Hitlerjeva diplomacija se s pomočjo Moskve trudi v potu svojega obraza pomagati propagandi za ohranitev nevtralnega zakona v Zed. državah v sedanji obliki. Ameriška nevtralnost je torej v prilog hitlerizmu, ne da bi se ta dežela s tem količko odstranila nevarnosti zapleta v vojno.

Tudi ako sprejme kongres Rooseveltovo priporočilo, ne bomo izven nevarnosti vojne. Sedanja nevtralnost je hinavstvo, pa če ga coughlinove, pacifisti, izolacionisti in komunisti še tako blagoslavljajo. Enako pristranski je Rooseveltov načrt, ali je v teh okoljčinah vsaj proti hitlerizmu.

Kajti v resnicici se ne gre za nevtralnost, ker je ni, ampak le, komu v korist naj bo takozvana nevtralnost te dežele: ali novemu osišču totalitarnih držav, torej fašizmu, ali pa kapitalistični, imperialistični Veliki Britaniji in Franciji.

Samo zato, in edino zato se gre. Pismo, ki ga pošljete kongresniku ali senatorju z zahtevo, da naj prepoved za izvoz municije ostane v veljavni, je v bistvu pomoč hitlerizmu in vaša znakna na pismu dohodek za Farleyev departmet. Kdor pa

DVE PROPAGANDI NA POLJSKEM

CANKARJEV GLASNIK

Oktoberska številka "Cankarjevega Glasnika" ima sledenje vsebinsko: Vojska v Evropi (vodnik); Prevezanec, Moževina, pesmi (Anton Dobeljak); Nevidni most (E. K.); Slovenski muzej (članek o akciji Slov. nar. doma v Clevelandu in ljubljanskega muzeja za zbiranje predmetov iz zgodovine ameriških Slovencev); Pregled tujceježnega časopisa (Ivan Jontez); Naselitev Amerike; Julkina zmota (povest, nadaljevanje, piše E. K.); Japonske božanske metode; Mraz v zdravništvu; "Stari kraji" v Ameriki; Drejetova pot (nadaljevanje, E. K.). Poleg teh spisov so v tej številki še dve Debeljakovi pesmi, opis z naslovom "Jezera mesto ledene". Za gospodinje in mnogo krajših reči.

Cankarjev glasnik stane \$3 na leto. Naslov, 6411 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Slovenski dom v Springfieldu

Springfield, III. — Tukajšnji Slovenski dom je prišel vsled krize, vsled sporov v naselbini (zaradi boja med UMW in PM) in vsled raznih drugih vrokov v gospodarske težkočetoliko, da ni smagoval več v polni meri svojih obveznosti, zato je bil prepisan na SNPJ, ki ima na njemu prvo uknjizbo. V nedeljo 1. oktobra se je vršila seja delničarjev tega doma, na kateri so po temeljiti razpravi vsi glasovali, da dom spet prevzamemo od SNPJ in se potrudimo za redno odplačevanje.

V ta namen so potrebeni dohodi. Skupšči jih bomo dobiti imive s pomočjo prirede. Prav v korist doma bo vinska trgatev v soboto 14. oktobra v domovu dvoran na 1031 S. 11th St. Prične se ob 8. uri zvečer. Vstopnina je 25c za osebo. Ker je v korist vseh, da si svoj dom ohranimo, pricakujemo velike udeležbe. Vabiljeni so tudi romaji v sosednjih naselbinah. Če priprav sodimo, da bo ta trgatava najboljša, kar smo jih še imeli in tudi grozdje (domače Illinoisko) je sladko. Saj smo imeli tu do polovice septembra okrog 100 stopinj vročine, kar grozdje, gotovo ni škodilo. Boste videli, kako imenitevinčarje in viničarke bomo imeli in tudi oče župan bodo v svoji najboljši paradi oblike, občinski birči že sedaj "britko sabljico puca" in zagotavljajo, da mu ne uide nihče, ki bo kradel. Tu je Spelo si bo pridržal, ako pride.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh časopisih. V grocerijah so pa šli gor s ceno. O tem pa hudiči nič ne kričijo. Mi pa smo na slabšem kot prej.

Pri WPA smo dobili povisjene plače. Pa to vam je najbrž že znano. Saj so zakrčili po vseh

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Edino v nekaterih ameriških mestih je stavbinska industrija v novoj letih uspevala toliko kot v Beogradu. Na razvalinah starega mesta je nastala nova, moderna prestolnica na stroške vseh prebivalcev države. To je jezilo posebno Zagrebčane, ker so njihovi visoki davki šli pretežno v korist Beograda namesto v prid njihovega mesta.

Se zdaj je stavbinska industrija v Beogradu zelo zapošljena. Tisoče Slovencev iz Primorske, iz Slovenije, zidarji iz Hrvatske in iz drugih krajov so si našli zaslužek v tem mestu. Palačne ministrstvo so sijajne, da bi delale čast vsakemu glavnemu mestu, tudi Washington, D. C. Palača poštne hranilnice je impresivna zgradba, ena največjih v tem mestu. Hoteli so moderni, skoro vsi novi. Večinoma so last bank.

Ob času postanka kraljevine Srbije, Hrvatov in Slovencev (zdaj Jugoslavija) je bil Zagreb finančni centrum države. Danes je Beograd. V času absolutnega centralizma je bila vladava v Beogradu neoporečna gospodarska, pa je lahko usmerjala koncentriranje bogastva vse države v svojem glavnem mestu. Ni čudno, da je iz primitivnega, v svetovni vojni porušenega balkanskega mesta nastal s pomočjo vseh virov države in tujih posojil nov, modern Beograd. Ako se gospodarske in politične razmere v Evropi stabilizirajo, ima vse pogoje, da se razvije v prospesojoče milijonsko mesto, kajti tu je važno križišče železnic, cest in ena največjih rečnih luk v Evropi.

Vladni podatki pravijo, da ima Beograd z Zemunom in Pančevom vred nad 400,000 prebivalcev, ali nad 300,000 več 'kot jih je imel pred svetovno vojno. Po veri je 77.7 odstotkov pravoslavljenih, 15.3 katoličanov, 3.3 židov, 1.3 muslimanov in 2.5 odstotkov drugih. Izmed tujih narodnosti je v Beogradu 16,500 Rusov (večinoma vrangloveci, ki so dobili zavetje v Srbiji po porazu v ruski civilni vojni), 18,000 Nemcev, 9,100 Madžarov, par tisoč Rumunov, približno toliko Čehov, pa tudi druge narodnosti, kot Franci in Angleži so zastopane. Slednji so uposleni največ v denarnih zavodih, v urahid angleške in francoske industrije in trgovine, v šolah in diplomatskih uradilih. Ker je strategični in gospodarski položaj Jugoslavije in njenega glavnega mesta važen za vso Evropo, so zastopane tu Italija, Nemčija, Anglija, Francija, Turčija itd. z zelo sposobnimi diplomati.

Beogradski mali trgovci so se dolgo branili departmentnih veletrgovin, toda zastopniki tujega kapitala so vladu overili, da ako mestna občina ne dovoli trgovini svobodnega razmaha, bo ostal Beograd zgolj uradniško in kramarsko mesto. I takoj je dovolila ustanovitev veletrgovin, ki jih poseduje večinoma tui kapital. Niso tako obsežne kot v ameriških velemeštih, a nekaj je vendarle jako modernih. V beogradskih le-karnah dobiš domalega vse, kot v ameriških "drug stores". Kosmetična (lepotična) sredstva v njih so največ nemškega, ameriškega, francoskega in angleškega izdelka. Ameriška so najbolj upoštevana, toda prisotni si jih morejo le dame iz mojih družin. V Beogradu jih je mnogo. Mestna statistika pravi, da je v Beogradu že nad 2,500 milijonov (seveda ne

mesto gospode — to je — boljših slojev. Industrijo se naj koncentriira v Zemunu, v Pančevu in v drugih okoliških krajinah.

Tako sva dospela v proletarski predel, ki se imenuje Pančev. Ima kakih 25,000 prebivalcev mešanih narečij in narodov. Tu so potocni starji nemški naseljenec iz Banata in Slavonije, Madžari, Rumuni, Slavenci itd. Pred vojno je bilo Pančev pod Madžarsko in se je imenoval Panesova. Imelo je madžarsko upravo. Ogrski patrioti ga po jeziku smatrajo še zmerom za svojega.

Pančev, ki bo nekoč morda industrialni predel Beograda, je zdaj še zmerom le podeželsko mesto. Leži ob močvirnih bregovih Donave, kjer gnezdijo štoklje. Mnogo jih je. Kraj je vselej nizkega, močvirnatega terena, kjer je nezdrav. Modernejša vodovoda in kanalizacije Pančeva še nima, vlcic temu, da ima več prebivalcev, kot Novo mesto, Kranj, Celje, Jesenice in Domžale skupaj.

Kakih 35 milijonov Pančeva je Rumunija in po Donavi je do Rumunije okrog 40 milijonov.

Ustavila sva se na prostranem trgu, ki je bil poln branjekov. Prodajale so sočivje in vsakovrstno drugo robo. Največje in najlepše poslopje je katoliška cerkev. Kajti pred svetovno vojno je bilo to popolnom katoliško mesto. Onokrat Donave pa je bila Srbija in v nji vse pravoslavno.

Vprašala sva za naslov, ki sva ga iskala. Hodila sva kako podrljivo miljo po ulici blizu brega Donave, predno sva užrala široko pritično hišo in na njej velik napis "Zajec in kompanija".

"Hm, to je torej njena 'tovarna', sem pomisli, a žena je smatrala, da stvar ni na napačnem kraju, kajti na obeh straneh široke ulice je lep drevo red. Po njemu se je sprehajalo cele jate rac. Široka vrata, ki vodijo s pročelja na dvorišče ali kamor še, pričala, da je bilo to poslopje zgrajeno za kakega večjega obrtnika, ki je v vojni bil morda ob vse in je hiša iskala novega najemnika.

Ko sem zapustil rojstni dom, ta moja sestra ni še hodila v šolo. Ko sem videl, kako umorje življenje so imeli neizolante, nevečer rojakinje v naših naseljibah v raznih salunih, "boardinghovzih", pralnicah itd., sem pisal domov, da najdajo to dekle v šole, brate pa učiti obrti. To so storili. Ampak jima je prav malo pomagalo, kajti eden je padel v vojni, drugi pa utonil. Sestro so poslali v gimnazijo k uršulinkam. Ugovarjal sem, ko so mi to sporočili, ampak mati je bila prepričana, da jè ta šola najboljša v vsakem oziru. Potem smo si vedno volile dopisovati.

Po vojni sem jih pričel posljati Proletarca in naše kolejarje. Oče je bil obojega kar vesel, mati pa ni prej nikoli ustegnila čitati in praviti, da tudi na starost nima časa. Čitale pa so vse tri sestre. Ta, ki je zdaj v Pančevu, mi je začela prva leta po vojni razlagati krščansko filozofijo in take reči. Izmenjala sva s tri pisma v enah. Kar so ji ustepli pri uršulinkah, ji ne bi mogel iztrgati. To je bilo očvidno in tudi ona je uvideila, da je njen "misijonsko" delo pri meni zamenjano. Bila je uposlena v banki, potem je šla za knjigovodkinjo h katoliški televodni organizaciji "Orel" in menda ostala tam, dokler ni kralj Aleksander proglašil diktaturo in razpustil vse politične stranke in vse televodne organizacije, "Sokola" pa podpravil. Pri "Orlu" se je sestra v klerikalni agitaciji mnogo trudila in baje pisarila tudi ameriškim "mecenom" za prispevke v korist zgraditve staciona v Ljubljani.

Zgradili so ga in pravijo, da je moderen in največji, pravzaprav edini v Ljubljani. Nisem bil notri, vem le, da služi največ katoliškim slavnostim, oziroma izključno njihovim. Sestra je iskala potem novo službo in jo dobila v Ljubljani v tovarni za baterije, kjer je postala knjigovodkinja. Pa je prislo nekaj vmes, da se ji je zamerilo in je sklenila pričeti to obrt na svojo roko. Pomagal ji je neki Nemec. Vprašala je za dovoljenje, da otvoriti "tovarno"

In tako ti nastane cela zmeda. Marjeta Kovač nabere možitve željni Agati Podlesnikovi kar šest ženinov. Kačar pa se zadovolji z enim, da ga ji urita.

Agatina teta Marijana Zobec je v skrbih, kaj bo iz vsega tege in se celo služkinja Urša je vsa iz reda, ko pozvanjajo v stanovanje njene gospodinje ženini drug za drugim. Nekateri, na primer eksekutor Jernaj Jančar, se izgovarjajo, da so

Z DENARJEM SE LAHKO MNOGO NAPRAVI

Gower Cleveland Bergdoll v Philadelphiji je bil leta 1917 potrjen v ameriško armoado. Ni se hotel odzvati. V velji so ga in leta 1920 obsoledi na dolgo zaporno kazeno. V zaporu je začel tarniti, da ima zakopanega na domu svoje matere nad \$100,000 v zlatu, za katerega ne ve nihče razen on. Ker je Bergdoll, ki je zdaj star 46 let, bogata, so z njim vladivo ravnali in mu dali marsikar privilegij, kakršnih jetniki iz revnih slojev nikoli ne dobe. Tako so mu ugodili, da sme iti v spremstvu dveh jetniških pašnikov domov odkopati skriti denar. Na domu svoje matere je pažnikoma dejal, da ga počakata v sobi, da se vrne z denarjem. Toda Bergdoll ni bilo več. Pažnik sta bila ob službo. Mladi "draft dodger" je pobegnil in po naprej pripravljenem načrtu, ki je stal brkone precej podkupnin, v Nemčiji, kjer je ostal do leta, ko se je vrnil in predol oblastim, je na obravnava pričal, da je prišel iz Nemčije kmalu nazaj v Ameriko, pod drugim imenom, potem se vrnil v Nemčijo in zopet prišel v Zed. države pod drugim imenom. Izdal je se za mojca, odkritosrčna in blagohotna kritika še bolj privezala name. Prav gotovo pa je vsaj nekoli pri pomogla k temu, da se mora danes njegov glas z vso resnostjo vpoštovati v glasbeni panogi naše kulture.

Fant je menda sam začutil to moje zanimanje, pa se mi je približal ter ostal z mano v tenu stikih in zaupnem prijateljstvu do danes, čeprav sem mu vsačas kar brez vyskrbnih ovinkov povedal, kaj mi ni všeč v njegovem petju in kaj bi bilo treba zboljšati pa opiliti v njem. Zdi se mi, da ga je ta mojca odkritosrčna in blagohotna kritika še bolj privezala name.

Prav gotovo pa je vsaj nekoli pri pomogla k temu, da se mora danes njegov glas z vso resnostjo vpoštovati v glasbeni panogi naše kulture.

Razliko med njegovim glasom pred dvema letoma in sedaj je naravnost velikanska, in človek mora ob tem priti nehto do zaključka, da se fantu naposlед vendarde odpri vrata v ameriško opero, če vzdrži do konca in zmore še končne stroške za neizbežno potrebne tehnične glasbene študije.

Ko sem maja meseca letos zadnjči slišal njegov glas na waukeganškem koncertu Jugoslovanske katoliške jednotne, sem bil bolj uverjen kakor kdaj poprej, da se Tomaž Cukale bolj in bolj bliža svojemu cilju — ameriški operi.

Ce se je Tomažev glas taku krepko razvijal in izpopolnjeval od zadnjega maja sem, kadar se je v zadnjih mesecih pred tistem nastopom v Waukeganu, potem pač ni nobenega dvoma o tem, da se še vse bolj izkaže na svojem prvem koncertu, ki ga poda dne 15. oktobra popoldne v veliki dvorani Slovenskega narodnega doma v Waukeganu, kjer je pred dobrimi 29 leti zagledal luč sveta.

Vstopnice za ta koncert se dobijo v Waukeganu pred koncertom pri Martinu Svetetu, potem pri Johnu Merlaku, nadalje "Pri Nacetu" v Slovenskem narodnem domu, potem v Slovenski zadruži na deseti cesti in domala pri vseh naših kulturnih in podpornih društih.

Če se naše vrlo slovenstvo v Waukeganu tako živo zanimala za svoje kulturne in gospodarske ustanove, med katerimi je na kulturnem polju tako uspešno tamošnje pevsko društvo, na gospodarskem pa poleg stavninskoga društva zlasti Slovenske zadruži, če se waukeganški Slovenci prav sedaj resno pečajo z vprašanjem, kako bi si ustavonili prepotrebno šolo za slovenščino in angleščino,

če že mnogi željno pozvedujejo, kdaj je pride vendar moj novi besednjak na trgu, potem se sem lahko trdno prepricjal, da bodo naši Waukegančani dne 15. oktobra popoldne napolnili veliko dvorano lastne narodne hiše do zadnjega kotička ter s tem pokazali svetu, da se prav

— nekaj ne mikajo.

AGITATORJI NA DELU

Vse naročnine, ki jih pošilje zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so ite na bazi polletnih naročnin. Namreč agitator, ki pošilje eno celoletno, je zabeležen v tem sezoni.

Anton Zornik, Herminie, Pa. 14

Chas. Pogorelec, Chicago, Ill. 14

Frank Boltear, Pueblo, Colo. 9

Langerhole & Rak, Johnstown, Pa. 9

Anton Shular, Arma, Kansas 9½

Joseph Cvelbar, Sharon, Pa. 7

John Sukle, Crested Butte, Colo. 5

Frank Zaitz, Chicago, Ill. 4

Anton Blasich, Fontana, Calif. 4

John Plachtar, Detroit, Mich. 4

John Marolt, W. Mineral, Kans. 4

Peter Benedict, Detroit, Mich. 4

John Zornik, Detroit, Mich. 4

John Bogatay, Girard, O. 4

Ilija Bubalo, Johnstown, Pa. 3

John Jereb, Rock Springs, Wyo. 3

Frank Stih, Sheboygan, Wis. 3

John Bozich, Cleveland, O. 2

K. Erzenčnik, Red Lodge, Mont. 2

Frank Novak, Los Angeles, Calif. 2

Jacob Pavčič, Strabane, Pa. 2

Joseph Drasler, Chicago, Ill. 2

Joseph Lever, Cleveland, O. 2

John Gorick, Springfield, Ill. 2

Joseph Snay, Bridgeville, O. 1

Jennie Jerala, Moon Run, Pa. 1

Tony Zupančič, Point Marion, Pa. 1

John Kermel, Burgettstown, Pa. 1

Skupaj v tem izkazu (4 tedne, od 9. sept. do 7. okt.) 121% naročnin.

Prejšnji izkaz (4 tedne) 147.

DRAMA IN GLASBA

Komedija o ukajenem meštarju

"Zenitev", igra v treh dejnjih. Vprizorjena bo v dvo-rani SNPJ 29. oktobra.

Chicago, Ill. — Nikolaj Vasiljevič Gogolj se je znašel imenito ponorčevati, bodisi iz namisljene gospode s slabovestjo (na primer v "Revizorju"), iz visoke gospode in malomeščanskih ljudi.

Eina izmed njegovih najboljih šal je komedija "Zenitev". Igrana bo v Chicagu na slovenskem odu prvič v nedelje 29. oktobra v dvorani SNPJ. Vprizori jo dramski odsek klubu št. 1 za smer in kratek čas vsem, ki so dobre volje in onim, ki niso.

Ignacij Kačar ima v tej igri prijatelja, Kokaljo po imenu, ki je star samotar, len na vse pretege, posebno kar se žensk tice, a vendarle ga včasi zamika, da bi se oženil. In kot je znašel žensko delo pri meni zamenjan.

Bila je uposlena v banki, potem je šla za knjigovodkinjo h katoliški televodni organizaciji "Orel" in menda ostala tam, dokler ni kralj Aleksander proglašil diktaturo in razpustil vse politične stranke in vse televodne organizacije, "Sokola" pa podpravil. Pri "Orlu" se je sestra v klerikalni agitaciji mnogo trudila in baje pisarila tudi ameriškim "mecenom" za prispevke v korist zgraditve staciona v Ljubljani.

Mestni inženirji, ki planirajo novi Beograd, so na priporočilo vlade in mestne uprave že pred leti napravili načrt, ki določa, da naj bo Beograd pred

• • KRITIČNA MNENJA, Poročila in Razprave • •

KOMENTARJI

"Američka Domovina" pravi v "editorialu" o prošlih občinskih volitvah v Clevelandu, da so ljudje volili po svojem prečiščanju — posebno še Slovensci v 33. in 32. wardi, v katerima sta izgubila oba kandidata ne-strankarske in vsake sorte takih lig vzeli "ogromnih shonom v plesom ter prosti pijaca". Ampak prosto pijaca, plese in "ogromne" shode je imela tudi druga stran. "A. D." očita angleškim clevelandskim dnevnikom, da nimajo vpliva in tudi "E." ga nima, kar so dokazale volitve. Sebe je izpustila, dasi je svetovni dnevnik, priznava pa, da so volilci v Clevelandu "ljudski glas božji glas". Tako je glavni potres v Clevelandu končan. Nekateri slovenski kandidati (ne urednik Napredka), ki so padli, skušajo zdaj dobiti svoje potroške nazaj s povejanjem svojega vpliva in glasov, ki so bili oddani zanje, za "politične službe". Včas je bila politika v Clevelandu vse bolj čednotna tudi v slovenskih warden.

★
"Naprej" se trudoma muči, da bi nekaj povedal kar res ni, a ljudje naj bi verjeli, da jim servira resnico. Pa se je ukanci "Naprej" antifašistična maska je padla z nekega mostu v Pittsburghu v reko in utonila. Nikomur ni, da bi se potopil zanj na dno in je znova privlekel na vrh, kajti maska je maska.

★
Komunisti v Clevelandu so vzlile svoji lokavji politiki in kljub temu da kontrolirajo krde frontnih organizacij, doobili za svojo župansko kandidatino same borih 3,228 glasov. Zmagoviti republikanski aspirant jih je dobil blizu 100,000, ostali republikanski in demokratični kandidati pa tudi približno toliko. Komunisti so morali v kampanji zagovarjati Hitlerja in njegov "mir", kar jih je razgalilo bolj kot bi jih mogla kakršnakoli brošura.

★
"Nezavisna Hrvatska Država" v Pittsburghu nadaljuje borboto "hrvatskih ustašev" za popolno neodvisnost Hrvatske. O paktu med dr. Mačkom in vladom v Beogradu pravi, da je proti njemu "sva Hrvatska ogorčena", in da ni "sporazuma drugo nego još jedna beogradska prevara..."

★
"Hrvatski Glas" z dne 3. septembra, ki izhaja v Winnipegu

Ameriške delavske unije so za mir v Evropi, pozabljajo pa na solidarnost med seboj

(Nadaljevanje s 1. strani.)
obravnave je razvidno — če je resničen, da je bil mož kako nespreten in pretil tjavendan, vrh tega pa je bil ob enem tudi organizator komunistične stranke. V čast mu je, da je to priznal, razen ako je to storil s slabitim namenom. Kajti Harry Bridges, ki je tudi komunist, taki, da je član svoje stranke in v naporu skriti to dejstvo je njegova obramba potrošila že najmanj dvajset tisoč dolarjev.

"Izjemno stanje" v mirni dobri
Napetost, v kateri je ta dežela vzeli temu, da ni zapletena v vojno, je očividna tudi v vpadih v urade komunistične stranke in nekaterih sopotniških organizacij, ki jih je odredila Diesova kongresna komisija. Leta 1919 in več let pozneje je bila komunistična stranka v svojem programu rez za "revolucion". Zdaj ne ved. Je za vlogo večine, — vsaj tako trdi, in rdečo zastavo je na domestila z zvezdanim. A nikogar ni, ki ji bi hotel verjeti.

v Kanadi piše iz So. Porcupine, Ont., sledče:

"V času španske civilne vojne so komunisti na upravi svojega lista "Slobodna Misao" nabrali v pomoč prostovoljcem v Španiji devet tisoč dolarjev, od katerih niso poslali v nabori namen tja niti centa. Tisoč dolarjev so odobrili za vzdruževanje vrnjenih španskih prostovoljcev, dokler si ne dobi dels. Dva tisoč dolarjev so razdelili komunističnim skupinam po kanadskih naselbinah, da izposujejo zmago komunističnemu kandidatu za delegata na konvencijo Hrvatske Bratke Zajednice.

Iz tega fonda je prejel njihov član Jardas za zdravljenje, operacijo, bolnišnico in nabavo umetne noge natančno tisoč dolarjev.

Ostali pet tisoč dolarjev so si razdelili med najzaslužnejše drugove prostovoljce, heroje, rodoljube in oficirje. Edo Jardas, kar najzaslužnejše, je dobil dva tisoč dolarjev. Manj zasluzni Ivan Stimač je dobil tisoč pet sto dolarjev. Peter Erdelj, istotako manje zasluzan, je prejel tisoč pet sto dolarjev. To vso je vložil kot kompenzacijo Marka Krivokuča v laudry business v Timmins."

Tako so komunisti v Kanadi potegnili naivne Hrvate za nos. "Kominizem" med njimi je v posesti raketirjev in zavajalcov prvega reda. Nedavno je "Slobodna Misao" sama priznala, da je bil eden glavnih vodilj hrvatskih komunistov v Kanadi ob enem špijon, torej ne le na komunistični, nego tudi na drugi plačilni listi.

V istem poročilu v "Hrvatskem Glasu" je tudi sledče:

"Pred nekaj mesecih je bil poslan v Schumacher komunistu Millerju bankovec za tisoč dolarjev, z nalogom, da ga izmenja v droben denar. Prinesel ga je hrvatskemu trgovcu z željo, da ga mu izmenja. Trgovec je prilegu priporočil, naj ga zaprime zamenja v banki. Dotični komunist je na to dejal, da bi v banki zasunil, kje je dobil tolikem bankovec in bi mu lahko napravili sitnosti. Ti pa si trgovali in se bolj se kako izgovoril, če te bodo vprašali, kje si bankovec dobil."

Komunistični tisk piše, da so slovenski Rusi osvobodili 16 milijonov Slovanov Ukrajincev in Belorusov na Poljskem pred Poljaki in Hitlerjem. Čemu niso osvobodili tudi slovenskega poljskega naroda pred Hitlerjem? Ali pa je bila to morda le kravja kupčija na podlagi pravila, da gre vsakemu pol plene?

Do 24. avgusta se je komunistični tisk, vključivši "Radnički Glasnik" in njegov trabant "Naprej" drl za vojno proti Hitlerju. Zdaj, ko je taka vojna nastala, pa je isti tisk po navodilu iz Moskve v obrambo Hitlerja zarjal: "Ustavite imperialistično vojno!" Večji marijonet še ni bilo v zgodovini

BIVSI KOMUNISTI PRED DIESOVIM ODBOROM

Joseph Zack iz New Yorka je pred Diesovo kongresno komisijo prizadel, da kontrolirajo komunisti enajst unit CIO, katere je imenoma navedel in njihove vodilne odbornike. Pojasnil je

Yorka, priseljenec iz Rusije in že mnogo let "promoter", jo imel tesne zveze z rusko trgovsko agencijo Amtorg v New Yorku, katera oddaja sovjetska narocila in posreduje med ameriškimi firmami in sovjetskim trgovskim ko-

JOSEPH ZACK

J. A. DALINDA

misarijatom za izvoz ruskega blaga v Zd. države. Amtorg torej razpolaga v teh transakcijah z milijoni dolarjev. Promotor Dalinda je baje dobil od ruskih trgovskih in vojaških krovov naloge, da posreduje v ponudnik za dovoz gotovih ameriških municipalnih sredstev in Zd. držav. Te municipalne sredstva baje niso hoteli prideti, zato je Dalinda poslal k vplivnemu demokratskemu politiku dva sovjetska trgovska odpolanca, ki so dverja "odličnima" demokratoma baje ponudila \$57.000 podkupnine, ako bosta ugodno posredovala.

Velikilo pričanja o komunističnih sovjetskih aktivnostih in v tem delu se je pred Diesovim odborom izvrnilo tajno in ho objavljeno "ko pride čas to", kajti je pojasnil kongresnik Dies.

kot so komunistične "skakalice".

"Vsaka dežela, ki napravi pogodbo s Hitlerjem, bi moral pomniti, da se postopa z nemškim prebivalstvom enako, kot se je z nemškimi social-demokratičnimi strankami, zadnjih nekaj evropskih narodov pred Hitlerjem.

Gornje je stavek iz izjave komunistične internacionalke, ki jo je sprejela septembra 1938. Danes je ta kominterna braniteljica zvezne s Hitlerjem.

"Socialist Call" si je spremnil ime v "Call", ker je nekaterim naročnikom bilo neprijetno prejemati list z označbo "Socialist Call". Nočeo, da bi njihovi sosedje nacija, katoliški fanatici itd. vedeli, da so naročeni na njim sovražen list. Za socialistično stranko to ni dobro znamenje.

"Glas Naroda" piše:

"Napoldel se je vseeno pojavil priznan komunistični voditelj, ki je imel pogum pravilno označiti pogodbo med Hitlerjem in Stalinom. Tukaj je njena godba:

"Nihče naj ne misli, da je svrha vseh nenapadalnih pogodb okrepljevanje miru. Nenapadalne pogodbe, ki jih je Sovjetska unija (dojšč) sklenila s svojimi sosedji, vsebujejo posebno doloto, ki pogodbo razvija v slučaju, da ena izmed podpisnic napade kakano državo. So pa tudi takе nenapadalne pogodbe, ki ne vsebujejo to doloto. Iz tega je razvidno, da država, ki si s pomočjo take pogodbe zaščiti hrbot, povsem lahko in brez kazni napade tretji državo. Kdor govorí o "omejiti vojne", priznavata, da je vojna prosta in postavna. Tako lahko postane dvojestrska nenapadalna pogodba jamčina za napad... Tisti, ki se zavzemajo za načela dvostrukih nenapadalnih pogodb, odobravajo s tem pred vsem svetom kalitev miru oziroma vojno."

Sleheni mora priznati, da pogodba med Hitlerjem in Stalinom res ne more biti jasne in odločno obsegena. In znacično je, da so to odsodo načinili na prvi strani vsi komunistični listi po vseh deželah.

To se pa svedeča ni zgodilo sedaj, pač pa mesece septembra leta 1935.

Gornji odstavki je del programskega govora, ki ga je imel tedanjši sovjetski komesar za vnosnje zadeve, Maksim Litvinov, v Zvezni o mirovnih politiki Sovjetske Rusije.

Naslednjega dne so komunisti po vseh deželah opozarjali svet:

"Ali ste sišli? To in edinole to je mirovna politika. Dvostranske nenapadalne pogodbe so pa orodje in politika fašizma!"

Danes pa pišejo komunistični listi baš nasprotno in sicer z istim ogromnim nötfranjem preprincem.

Dve smrti

Protokomunistični pakt je po-kopan, vsaj kar se fašističnih dežel tice.

Z njim vred je pokopana tu-di sedanja kominterna.

Film pokaže firerja Hitlerja, ko na shodu v Nuerenbergu napada Čeha, česa, da zatirajo Nemce, povratek Heinleina iz Berlina z navodili sudetskim Nemcem za upor proti republike, nacistične govorike, ki grme na shodih za povrnitev Nemcev "nazaj v rajh" in ne-sramno napadajo predsednika republike Beneša — in vse to jim je bilo dovoljeno pod svobodno češko republiko, da so v nji rovarali proti njeni vladi. Nacističnih knjig na češkem niso zažigali, nego so jih pristaši Hitlerja svobodno širili. Film predstavlja dalje shode nemških socialdemokratov na češkem, ki so svarili svoje rojake, naj se nikar ne puste prevarati nacistički propagandi. Ampak organizirani delavci so bili v manjšini, kot so običajno po-vsod.

Dva češka komika, katerih imen si nisem zapomnil, sta poslovca vzdobjivali Čeha k vztajnosti v obrambi republike, smešila Hitlerja in njegov rajh in pela celo iz sv. pisma, kako je mal David ugonobil velikega Golijata. Obiskovala sta otroško tabore in zabavala delavsko mladino v njih v duhu svobode, v katero je verjela republika. Na mikaven način sta ji tolmačila njen pomen za njih starše in zanje. Čehoslovaška je bila pred napadom s strani Nemčije dobro zavarovana, dokler se ni polastil Hitler Avstrije in prisel Čehom za hrbot. To je bila za varnost Češke usodna izguba. Pametna, delavska Avstrija bi bila v tej nevarnosti raje iskala tesne zveze s Češko, da bi skupno branile mejo med Češko in Nemčijo, toda v Avstriji je delavsko gibanje bilo že zadušeno.

Film predstavlja tudi brutalne Hitlerjeve progone na židevem Berlinu in drugje. Izgnali so jih tisoče iz stanovanj po noči na mimo cesto, dočim kaže Hitlerja, kako "kakor kak cezar" ponosno stoji v svojem avtu, ki drvi po mestih v zasedenih krajinah. Sčiti ga Hitlerjeva oborožena garda za njim in pred njim. Zato ponavljam, da mi je bil ta film nauč, da smo demokratični.

Ali je Thaelmann svoboden

Kmalu po sklenitvi paktu med Nemčijo in Rusijo so iz Nemčije poročali, da je Hitler odredil osvoboditev komunističnega voditelja Ernesta Thaelmanna.

ERNST THAELMANN

tici, svobodomiselnih ljudjev, preveč popustljivi napram o-nim, ki nas hočejo uničiti.

Frank Barbic.

Obljuba, kakršnih smo veseli

Joseph Cvelbar v Sharonu, Pa. je bil letos precej časa slabega zdravja. Potem se njegova žena. Ko je ozdravil in se vrnil na delo je dobil le nekaj sijhtov. A včišči težkočiščem je agitiral za Proletarca čim je mogel med ljudi. V pismu z dne 4. oktobra pravi, da so bile delavske razmere do nedavna v njegovem okraju tako slabe, da je bil se poleg doma zboljševanju. Pozvani na svoja prejšnja mesta so bili mnogi starci delavci, mlajši pa je še zmerom veliki brez zaslužka. O naprednosti pravi, da je veliko, dokler nič ne "košta", če pa se ogliši okrog agitatora, ni denarja, pa četudi ga je za kakšno manj važno stvar. Obljubila, da čim se razmere nekaj bolj popravijo, bo skušal storiti za Proletarca kolikor največ močne.

J. Cvelbarju in njegovi so-priči želimo uspeh, zdravje in srečo v njuni agitaciji za Proletarca, in pa veliko takih, ki jima bi pomagali pri delu za naše gibanje do čimboljših rezultatov.

Cikaška društva federacije JSKJ prirede obletnico svoje ustanovitve

Chicago, Ill. — V nedeljo 22. oktobra, začenši točno ob 3. po-poldne bodo cikaška društva JSKJ obhajala v dvorani SNPJ 2657 S. Lawndale Ave., obletnico ustanovitve svoje federacije.

Prva točka sporeda bo po-zdravni govor in nato zapoje-pri pesmi zbor "France Prešeren". V duetu zapojeti sestri M. in J. Korenčan, njima sle-dita sestri Adeline in Shirley Roybok z umetnim plesom, na-to nastopita v kupletu "profesorja" A. Krapenc in J. Fajfar v spremstvu harmonike, na katero bo igral J. Gomilar. Po tej točki nastopi naš mnogo obeta-joči tenorist, ki prireja že samostojne koncerte, Tomaž Culak. Petja pa s tem še ne bo konec, kajti čuli bomo tudi "Prešernov" kvartet, nato pa sestri Josephine in Angeline Pluth v petju in igranju na harmonike. Končno zaigrajo razne komade Pluthovi trojčki iz Pulmana. Ta spored je torej že sam na sebi zanimiv brez druge zabave, ki jo bodo dežni posnetki te prireditve.

Spored bo zaključen s kratko šaligra "Junaki", v kateri pa se bo v resnicu izkazalo, da so strahopetci. Ves ta spored bodo predvajale in ga vodijo izvzbokane moči.

Po sporedu bo plesna zabava v obeh dvoranah. V vrhni igra "Gay Dons" uniški orkester, spodaj pa Gomilarjevi godci.

Razume se, da bodo vsi, ki nastopajo v sporedu in člani federacije skrbeli, da bodo udeleženci zadovoljni tako s programom kot s postrežbo. Vstopnice za popoldanski spored in za zabavo zvrečer so samo 40c za odrasle in 20c za otroke, v predprodaji pa le 30c. Dobite jih pri meni in drugih odbornikih ter nekaterih članih naših društev. — Joseph Oblak.

Anton Barilar

Pittsburgh, Pa. — V bližnjem naseljibini Tire Hill je koncem septembra umrla Mrs. Perl Puntar. Lani je bila na obisku v starem kraju, od kjer je avgusta t. l. pripeljala v to deželo tudi svojo sestro. Slabo zdravstveno stanje je Mrs. Puntarjevo primoralo iskat pomoč v bolnišnici, kjer je preminula 27. septembra. Stara je bila 50 let.

Soprog pokojnice, Jakob Puntar, ki je zvest naročnik tega lista, obratuje na Tire Hillu premogovnik in grocerijsko prodajalno.

Pokojnica zapušča poleg soproga, hčere, sina, brata Karla Cerjaka in že omjenjeno sestro Mary, ki pa je pač zelela Mrs.

**Nesrečni delavski spor
iznova vzplamtel**

Spor med federacijo in kongresom industrijske organizacije je iznova vzplamtel. Green primerja Lewisja in njegove metode s Hitlerjem ter pravi, da pričakuje Rooseveltovo poslanico, v kateri bo predsednik pozval oba delavska tabora, naj se pobotata.

Green je odgovoril vsaki taksi morebitini poslanici iz Bele hiše že vnaprej s tem, da je prečital neki odstavek iz poročila, ki je bilo predloženo nedavno izvrševalnemu svetu federacije. V njem je rečeno, da je izvršilni odsek pripravljen iznova začeti pogajanja, kadarkoli se mu ponudi prilika za to.

Green je potem zvečer govoril po radiu ter se huje napadel CIO in Lewisa. Nesrečni prepri med delavskima odboroma v Ameriki je primerjal z vojno v Evropi.

"Spominjate se lahko," je dejal Green, "da je Hitler odgovor na nujno prošno sveta za mir z navalom na Poljsko. Tudi se še lahko spominjate, da je Kongres industrijske organizacije odgovoril na predsedničko prisojno za mir med delavstvom z vdorom na stavbno in gradbeno polje Ameriške delavske federacije. Opozorjam vas še na dejstvo, da je bil vodja CIO nekdaj eden najhujših nasprotnikov komunizma v vrstah organiziranega delavstva. Ali zdaj pa je spojen s komunističnim gibanjem in tej deželi, in po pričanju pred Diesovim odsekem se mnoge unije Kongresa industrijske organizacije pod komunistično komando, da celo njegov izvršilni odbor je v komunističnih rokah."

Zvezna vlada ustavila so-dno postopanje v Kentucky

Zvezna vlada je nedavno ukinila svoje dokaj draga prizadevanje, da bi obsodila 52 posameznikov in premogovnih družb v okraju Harlanu na podlagi obdolžbe, da so kratili delavstvu po zakonu dane pravice. Znano je dejstvo, da so pred to tožbo vladale v omejenem okraju grozne razmere. Premogovni baronji so bili vladarji, edini in strašni vladarji tamkaj. Rudarje, ki so se poskušali potezovati za svoje pravice, so zapirali v ječe, jih pretepalni in morili.

Na predlog zveznega pravdnika je zvezni sodnik H. Church Ford umaknil obtožbo.

Pomožni zvezni pravnik je dejal sodišču, da je sedaj konec čistega srednjiveškega sistema, Strahovlade, ki se je bila tako grozno razpasla po harlanskem okraju, ni več po tamošnjih premogovniških naseljih.

Po mnenju zveznega pravnika je sedaj upati, da se je mir, ki je bil pregnan iz teh krajev celo vrsto let, za stalno naselil v Harlanu. Da bi le bilo temu tako!

Enajst tednov trajajoča obravnavna, ki se je vrnila zadnje poletje, se je končala s tem, da se porota ni mogla zediniti. Obtoženih je bilo 22 kompanij, 24 premogovniških lastnikov in 23 bivših redarjev, da so branili Zdroženim ameriškim rudar-

jem, ki so pridruženi Kongresu industrijske organizacije, organizirati delavce v harlanskem območju mehkega premoga.

Filipinska postavoda glasovala za neodložljivo svobodo

Filipinska narodna skupščina je zadnjih tork s pretežno večino glasovala proti odložitvi neodvisnosti Filipinskega otoka. To je vzbudilo precej zanimanja in ugibanja med senatorji. Nekateri celo trdijo, da bo ta izid glasovanja igral dojščno vlogo v sedanji razpravi o predloženem preklicu nevtralnostnega zakona.

Dejstvo, da je filipinska skupščina glasovala s 53 proti 7 glasovom za neodvisnost v 1946, kakor je to določeno po obstoječem zakonu, navzicle svetovnemu položaju splet in klub preteči nevarnosti od strani Japoncev posebej, imajo nekateri senatorji za obojo Rooseveltove administracije.

Administracija je odpovedala šest dodatnih podmornic azijskemu brodovju, ki je sedaj nastavljeno v filipinskih vodah, in pa šest mornaričnih bombnikov očvidno v namen, da skrito očitko obrezje in preprečijo kršitev ameriške neutralnosti.

Nekateri senatorji menijo, da je bilo to storjeno z dvojnim namenom, in sicer prvič, da se naredi pritisak na Japonsko, in drugič, da bi se Filipinci še bolj uverili o nevarnosti japonskega napada.

V senatorskih krogih je bila izražena sumnja, da je administracija nameravala s tistim gibanjem mornarice vplivati na glasovanje o vprašanju neodvisnosti v filipinski narodni skupščini. No, če je administracija res kaj takega nameravala, potem je zadostno jasno, da se njeni nakana popolnoma izjavile v tem slučaju.

ALI NI TO CUDNO?

Ce bi Poljska v vojni z Nemčijo zmagovala, ali se vsaj vtrajno upirala kakor se je japonska republika, bi vse svet, izvzemlj Nemčije, z njo simpatiziral. Zdaj, ko je je Hitler pogazil, se pa svet obnaša kot da bi rekel: "Poljaki, prav vam je!" Izgleda, da je ljudstvo najlažje simpatizirati z močnimi in se jim hliniti, v nesreči pa le s tistimi, ki se junaska in dolgo upirajo katastrofi.

Strah pred napadi iz zraka

Kakor v drugih velikih mestih, grade tudi v Zagrebu v zaščito civilnega prebivalstva zklone in zavetišča pred letalskimi napadi.

ALI VESTE?

Ali veste da je v treh evropskih velesilah dovoljena samo ena politična stranka? Katero so te države? Ali veste, da je v Evropi več drugih držav, v katerih viade dovoljujejo samo eno stranko? Kako se imenujejo?

Kdor na ti dve vprašanji pravilno odgovori, dobi v nagradno letošnje knjige Cankarjeve družbe.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUSTVA. DESET CLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUSTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicer \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

NASLOV ZA LIST IN TAJNISTVO JE:

2657 So. Lawndale Avenue Chicago, Illinois

PROSVETNA MATICA
Jugoslovanske socialistične zveze
2301 S. Lawndale Ave.
ODOBOR:
Louis Beniger, Joseph Drasler, Mary Owen, Chas. Pogorelec, tajnik

SEZNAM PODPORNIH DRUŠTVE VCLANJENIH V PROSVETNI MATICI

S. N. P. J.

St. 1, Chicago, Ill. — Tajnik Anton Trojar, 2657 S. Lawndale Ave.
St. 2, La Salle, Ill. — Tajnik Fred Malgai, 25 Westclox Ave., Peru, Illinois.
St. 5, Cleveland, O. — Tajnik Ludvik Medvešek, 6409 St. Clair Ave.
St. 6, Morgan, Pa. — Tajnik Jacob Dermota, Box 427.
St. 7, Claridge, Pa. — Tajnik Mike Baloh, Box 212.
St. 8, So. Chicago, Ill. — Tajnik Joseph Kosich, 10015 Ave E.
St. 9, Yale, Kan. — Tajnik John Pečar, R. R. 1, Pittsburgh.
St. 13, Bridgeport, Ohio. — Tajnik John Kocianich, RFD 1, Box 49.
St. 14, Waukegan, Ill. — Tajnica Frances Artach, 1015 Lenox Ave., No. Chicago, Ill.
St. 16, Milwaukee, Wis. — Tajnik Frank Perko, 831 W. National Ave.
St. 21, Pueblo, Colo. — Tajnik Frank Pechnik, 1232 Elser Ave.
St. 27, Frontenac, Kans. — Tajnik Frank Krajsel, Box 108.
St. 29, Thomas, W. Va. — Tajnik Lennart Wordinck, Box 165.
St. 33, Ambridge, Pa. — Tajnik Anton 2berna, 205 Locust St.
St. 34, Indianapolis, Ind. — Tajnik John Jeran, 1108 N. Holmes Ave.
St. 36, Willock, Pa. — Tajnik John Dolenc, Box 73.
St. 39, Indianapolis, Ind. — Tajnik John Zugich, Box 396.
St. 40, Kansas City, Mo. — Tajnik Leo Milostnik, 1216 Alabama Ave.
St. 358, Power Point, O. — Tajnik Thomas Mrcin, Box 16.
St. 388, Puraglowe, W. Va. — Tajnik John Grohar, Box 16, Cassville.
St. 407, Windsor Heights, W. Va. — Tajnik Frank Kolene, Box 3.
St. 408, Kansas City, Kans. — Tajnik Geo. Kvaternik, 402 N. 5th St.
St. 425, Philadelphia, W. Va. — Tajnik Mary Kosem, Box 106, Elm Grove, W. Va.
St. 427, Covendale, Pa. — Tajnik Joe Dolinar, Box 425.
St. 434, Arma, Kans. — Tajnik Martin Krudič, Box 144.
St. 449, Cleve, Ill. — Tajnik Frank Margolje, 2138 So. 58th Ave.
St. 450, Euclid, O. — Tajnik Mary Dodie, 977 E. 239th St.
St. 472, Johnstown, Pa. — Tajnik Frank Chuchek, 442 Ohio St.
St. 477, Salem, O. — Tajnik Frank Hrvatin, 510 Aetna St.
St. 477, Cleveland, O. — Tajnik Fr. Virant, Box 312.
St. 496, Point Marion, Pa. — Tajnik Anton Župančič, Box 861.
St. 503, Hysota, Pa. — Tajnik Frank Krevesek, Box 75, Jerome, Pa.
St. 535, Akron, O. — Tajnica Jennie Penchak, 2602 Maryland Ave.
St. 559, Chicago, Ill. — Tajnik Donald Lotrich, 1937 S. Trumbull Ave.
St. 562, Barton, O. — Tajnik Joseph Skoff, Box 209.

St. 564, Detroit, Mich. — Tajnica Kristina Pugelj, 1400 So. 59th St.
St. 106, Imperial, Pa. — Tajnica Mary Polak, Box 324.

St. 110, Chisholm, Minn. — Tajnik Frank Klin, Box 658.

St. 115, Pittsburgh, Pa. — Tajnik Joe Hrvatin, 5429 Butler St.

St. 119, Waukegan, Ill. — Tajnica Antonia Bozek, 1124 Jackson St., No. Chicago, Ill.

St. 121, Detroit, Mich. — Tajnica Katherine Junko, 1215 E. Nevada Street.

St. 122, West Allquippa, Pa. — Tajnik Theresa Gerlich, 334 Erie Ave.

St. 124, Forest City, Pa. — Tajnik Louis Sasso, Box 877.

St. 126, Cleveland, Ohio. — Tajnik John J. Gabrenja, 22010 Ivan Ave., Euclid, O.

St. 132, Klein, Mont. — Tajnik Peter Jeller, Box 21.

St. 137, Cleveland, O. — Tajnica Antoinette Simčič, 1001 Addison Rd.

St. 138, Canonsburg, Pa. — Tajnik John Zigman, Box 221.

St. 142, Cleveland, Ohio. — Tajnik Frank Sustarič, 18726 Holmes Av.

St. 143, East Helena, Mont. — Tajnik Joseph Mihelich, Box 165.

St. 145, Cliff Mine, Pa. — Tajnik Matt Vidmar, RFD 2, Coraopolis.

St. 147, Cleveland, O. — Tajnik Leonard Poljak, 6319 Carl Ave.

St. 154, Sugarite, New Mex. — Tajnik Jacob Skerl, Box 74.

St. 165, Conemaugh, Pa. — Tajnik Blas Brezošek, Box 74.

St. 176, Piney Fork, O. — Tajnik Frank Zavrsnik, Box 381.

St. 192, Milwaukee, Wis. — Tajnica Josef Slapnick, 114 S. 14th St.

St. 198, Willard, Wis. — Tajnik Joseph Siemer, R. 1.

St. 204, Lusmore, Pa. — Tajnik Frank Baloh, 858 North St.

St. 206, Gross, Kans. — Tajnik Felix Sular, RR 1, Box 162, Arcadia, Kansas.

St. 234, Milwaukee, Wis. — Tajnik Joseph Frits, 831 W. Walker St.

St. 244, Kaylor, Pa. — Tajnik Anton Zagor, RFD 2, Box 37, E. Brady.

St. 254, Bon Air, Pa. — Tajnik Joseph Widmar, RD 2, Box 101-A, Johnstown, Pa.

St. 255, Bellaire, O. — Tajnik George Vučelic, 427 West 43rd St., Shadydale, O.

St. 262, Farrell, Pa. — Tajnik Frank Stambal, 1084 Sherman Avenue, Sharon, Pa.

St. 267, Kommerer, Wyo. — Tajnik Anton Tratač, Box 181, Diamondville, Wyo.

St. 268, Elly, Minn. — Tajnik Jacob Kunstelj, Box 523.

St. 274, Dunlo, Pa. — Tajnik Martin Vočjak, Box 204.

St. 287, Burgettstown, Pa. — Tajnik Frank Laurich, 10 Lim Ave.

St. 288, Fredericktown, Pa. — Tajnik Anton Skvarch, Box 391, Westaburg, Pa.

St. 295, Bridgeville, Pa. — Tajnica Frances Oblak, 921 McLaughlin Rd.

St. 296, Spring Glen, Utah. — Tajnik Mark Patrick, RFD 1, Helper, Utah.

St. 297, Girard, O. — Tajnik John Rohr, 1238 E. 72nd St.

St. 298, Milwaukee, Wis. — Tajnik Anton Skarich, Box 185.

St. 299, Waukesha, Colo. — Tajnik Frank Pechnik, 1232 Elser Ave.

St. 300, Braddock, Pa. — Tajnik Anton Rozač, 1446 Grandview Ave.

St. 312, Cleveland, O. — Tajnik John Strancs, St. 13704 Chautauqua Av.

St. 317, Export, Pa. — Tajnik Jacob Boček, Box 624.

St. 318, Baggaley, Pa. — Tajnica Anna Rock, Box 185, Hostetter, Pa.

St. 321, Warren, O. — Tajnik Joseph Jež, 148 4th St., S. W.

St. 325, Gowanda, N. Y. — Tajnik Anton Klementič, 27 Aldrich St.

St. 333, Blaine, O. — Tajnik Nick Glagović, Box 188.

St. 344, Sheboygan, Wis. — Tajnik Leo Mišotnik, 1216 Alabama Ave.

St. 358, Power Point, O. — Tajnik Thomas Mrcin, Box 16.

St. 368, Puraglowe, W. Va. — Tajnik John Grohar, Box 16, Cassville.

St. 407, Windsor Heights, W. Va. — Tajnik Frank Kolene, Box 3.

St. 408, Kansas City, Mo. — Tajnik Leo Milotnik, 1216 Alabama Ave.

St. 409, Power Point

PROLETAREC

CHICAGO, ILL., October 11, 1939.

EDUCATION
ORGANIZATION
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

VOL. XXXIV.

PROFITEERING ALREADY?

The war is only a few weeks old, yet here in neutral America there has been a sudden and unwarranted uprush of prices, especially for such food staples as sugar, flour, meat, and grain.

It is difficult to place the immediate blame for this situation, although it seems obvious that speculators have taken advantage of war anxiety. Certain retail interests that are well stocked with materials are also greedy for a cleanup.

It may be that there is a certain amount of hoarding on the part of easily frightened consumers, but it hardly seems possible that such widely scattered buying should have much effect, especially in view of the huge food surpluses in this country.

Here only two weeks or so ago the federal government was struggling desperately to bolster the price level of grains and other products with farm loans and surplus purchases. Now the market seems to have gone into a speculative phase and the rank and file consumer is the victim.

The Progressive has always maintained that the farmer should receive a fair price for his products, but such a price should be based upon a sound economic basis. The farmer isn't likely to benefit very much by a speculative rise in prices such as occurred during the past few weeks.

It is very likely that when an artificial boom like this has run its course, it will collapse and the farmer will be worse off than before.

The whole picture looks like there is an orgy of profiteering going on somewhere behind the scenes. It would seem to be high time for the authorities in our various departments of agriculture to take a hand for the protection of the consumer.

—The Progressive.

Adamic and the Workers

Reviewing the work of famous authors back through the past century, one finds they can all be classed under two main divisions: the first, a group who solved social, religious, and political problems mostly by having nothing to do with them; and the second, in which we find men like Victor Hugo, Burns, Zola, and many others, who fought against social, religious, and political dogma, constantly and courageously. Soldiers in the war to liberate humanity, never shrinking from personal sacrifice, however great, in behalf of their beliefs, and suffering the consequences of persecution and exile.

The omnivorous reader capable of assimilating everything read, finds that, with Louis Adamic, he is finally, and perhaps regrettably, left with no other recourse or alternative but to place him in the first of the above-mentioned class.

The emotions of America's unfortunate unemployed masses, sad enough to touch the heart of the meanest soul in the world, are regarded simply as book material, something to write about. America with all her complexities, is fascinatingly full of material for the pen. He takes notes endlessly, on anything and everything, all of which are eventually, and in toto, published in the chapters of his latest book, "My America."

My point is that he takes no definite steps toward solution of the innumerable problems against which America's laboring masses struggle in their workday lives. He makes no genuine attempt to uncover the wrongs which have led America into her present chaos, altho he writes about our country's troubles relentlessly. Nowhere in his book can be found one solitary passage written to inspire the working masses into revolt against the wrongs under which they are subjected, altho they are thick as autumn leaves and apparent enough to be seen by any writer willing to face them realistically.

In "My America" he writes a chapter on the unemployed almost poking polite fun of them, as gone to the dogs, literally and figuratively.

Contrary to Socialist belief, he dismisses them as a hopeless, helpless lot, too despondent and spiritless to ever be revived again, regardless of how tremendous a change or upheaval might come over America.

From that chapter alone, one can readily see why some authors, in reviewing the book have suggested that if Adamic is to develop his unquestioned gift as a labor journalist, he should become a little less credulous, or else stick to Jugoslavia.

"It fares the land, to bitter ills a prey, where wealth accumulates and men decay," wrote the poet Goldsmith. We have permitted wealth to accumulate at the expense of human values.

More than Adamic, Socialists realize that the enormous amount of money, and power concentrated in the hands of America's sixty families, is a death-grip on the American working-class, before which the masses are helpless unless taught the importance of both industrial and political organization. The fickle disposition of the multitude almost reduces those who have experience with it to despair; for it is governed solely by emotions, and not by reason, but Socialists are not dismissing them as hopeless and impossible.

Louis Adamic unquestionably has marvelous power of observation, and has probably gone deeper into the American scene than most contem-

European Drama of Blood and Steel

Reports coming from Poland have it that a new plague is spreading over the country Hitler and Stalin crushed by taking the lives of hundreds of thousands of soldiers and civilians. And so, another dark chapter is written upon the pages of our so-called civilization by the perverted wretches ruling the destiny of Germany and Russia.

There can be no doubt that Hitler's sadists will now be employed torturing and brow-beating Polish labor leaders and other anti-Nazis, just as they did and still are doing in thousands of concentration camps set up in the territory of former Czechoslovakia. The natural accompaniment of cruel ruthless dictators is the concentration camp, and all the horrors that transpire therein. The most powerful of the oppositionists are either torched to death in these hell holes or forced to sell their conscience to the dictators.

Now that the Russian bear, who walks like a workingman, has begun to do some stamping around on his own, aside from his deal with Hitler, the whole world is kept guessing what Russia's next move might be in the European drama. The Balkan countries are trembling under new threats from Hitler and Stalin. Neither of the two with whom they might make an agreement will be the lesser of two evils, for they are both equally aggressive dictators.

So far, Russia has acquired much new territory at little or no sacrifice. Stalin's troops marched into Poland, took over one half of its territory and not a peep of protest was heard from Hitler. Without firing a shot, Russia won the following additional concessions: a 10-year mutual aid treaty with Latvia, one with Lithuania and another with Estonia, three Baltic states on the west. How long Hitler and Stalin can continue devouring the smaller countries of Europe without crossing swords, remains to be seen.

Hitler is now offering a truce to England and France based upon promises as false as all the others he has ever made. As mediator, he is covining to have Roosevelt play this part.

Let's hope the President doesn't take the bait. —Joseph Drasler.

READ IT

The Open Letter, addressed to all Communist disrupters (Naprejević) active among our people, published in the last issue of Proletarec, should be read and digested by every member of our movement.

SEARCHLIGHT

By
DONALD
J.
LOTRICH

After the last regular monthly meeting of Branch 1, JSF, we listened to Clement Travers, National Secretary of the Socialist Party. Among other things, he reported on the special assessment stamp which has been issued in behalf of the Socialist Call and the need for a Socialist press. The main part of his talk was devoted to the question of war and neutrality. He explained the Socialist position in opposing the changes in the present act. It will bring America closer to war if they repeal the neutrality act and lift the embargo and the position of the Socialist Party on war is very clear. We don't want to have anything to do with any capitalist war, especially if those wars are fought on foreign soil. Regardless of everything that will be said of the change in the neutrality law, despite the fact that belligerents will be able to receive merchandise by sending their own ships for it, and paying cash, that will not stop us from going to war. There will be sufficient "accidents" which are permitted during a war period, any of which can draw us into the conflict.

But the most important reason for opposing the lifting of the embargo was that America will build a prosperity because of the manufacture of arms and ammunition. If we want prosperity, we must have our industries produce useful commodities.

★

I was surprised to see an accusation of the Communist party in the "Painter and Decorator" a journal of the Painters' Union. Simon Cohen accuses the Communists of all kinds of rickety, both here and abroad, and tries to prove their disloyalty to the unions. He finds that the Communists have done everything possible to cause hatred and division in the labor movement among groups who did not swallow their harsh dogma and leadership. Answering one of the contentions of the Communists, radical workers now say that if the Socialists are a third capitalist party, then the Communists are the second capitalist party.

★

Comrades made inquiry whether the Socialist Party shouldn't sympathize with the democracies in Europe and assist them in securing the implements of war and other essentials of war. Some of our comrades couldn't understand the position of the Socialist Party on the embargo of war essentials. The question was asked, whether we shouldn't profit from the war and give the workers in America a chance to earn some additional wages. We Socialists aren't at all agreed that the embargo should stay. There seems to be a good deal of sympathy for the English-French democracies. If one goes deeper into the subject, however, it is very plain to see that what the German-Russian combination is doing is simply eliminating the influence of British capitalism in central and eastern Europe. Despite the fact that we have a semblance of democracy in England and France under ordinary circumstances, America should not be dragged into this war and if withholding the implements of war will hasten to end the conflict, then by all means, we should be for the embargo. Why? Simply because it is the workers in

DEFEATED

Editor of the SSPZ official organ "Napredak," Vatro Grill, seeking nomination for councilman in the 23rd ward, Cleveland, received 935 votes to 1,728 cast for the winning candidate among 7 running for nomination in the ward. In the 32nd ward where SDZ's English page editor, Ruddy Loker campaigned, 295 votes were recorded for him as to 1,938 for the winning candidate.

Dramatic Presentation of Branch 1 JSF, Will Be Comedy—"Zenitev"

Chicago.—A light comedy in three acts entitled "Zenitev" (Marriage), has been selected as the dramatic presentation of our Branch for this season. It will make its initial appearance in Chicago, at the SNPJ Hall, Sunday, October 29.

Joseph Drasler.

POLICIES LAPSED; PEOPLE TOO POOR TO PAY PREMIUMS

Three Companies Gain More Than \$36,000,000 From Cancelled Protection

By JOHN CARSON

Last year three large insurance companies, Metropolitan, Prudential and John Hancock, reported "gains" of \$36,280,000 because wage earners who owned industrial life insurance policies could not pay their premiums and the policies lapsed.

During the ten-year period, 1928 to 1938, according to testimony given recently before the O'Mahoney-Monopoly Committee by Dr. Donald Davenport of the Security and Exchange Commission, more than 70 per cent of all industrial life insurance policies lapsed and the policy owners got nothing. During that time, 132,000,000 of these policies lapsed and only 8,000,000 policies were terminated by death.

Profits From Pennies

These terrific losses to the wage earners who buy this form of protection went into profits of the insurance companies. Forty-four of these companies had original investments of only \$6,000,000. But out of these pennies of the workers they earned profits of \$140,000,000 in stock dividends, cash dividends and surplus.

These figures were only a few of those given the committee by Davenport. But they show the tragic picture which is unveiled week after week in thousands of homes of wage earners who cannot pay the insurance collector, because of unemployment or sickness or other disaster.

Labor

After the program, which will get underway at 3 P.M., the remainder of the afternoon and evening will be devoted to dancing to the tune of a popular orchestra and, in general,

UNIONISTS, BEWARE!

American workers, and especially union workers, will do well to ponder the implications of a Federal policy which has recently been announced by Attorney General Murphy.

We are glad to learn that Norman Thomas will be on the NBC network October 14th at 9:45 P.M., to speak about neutrality. Our comrades everywhere are urged to tune in and form radio parties where our friends can hear the exposition. Our Congressmen have been in Washington shooting off a lot of hot air about his important question. Soon enough, they are going to cast their vote for or against lifting the embargo. We wonder after all, if it is necessary to say so much and yet do so little about his whole situation and about the whole problem which involves us in war.

★

According to the Murphy announcement, detective agencies which have been set up by industrial concerns will be enlisted as government agencies. Having gained experience in spying upon labor, the private "dicks" will now be used to ferret out agents of foreign governments.

This is the explanation. However, the possibilities extend further than the announcement. Considered together with "M"-day plans to regiment workers in industry during war time, the semi-official status of private detectives may be the beginning of an American "gestapo" which may ultimately help smash civil liberties.

We don't like the trend which Murphy's policy is taking. We feel that now is the time to remind our readers that "eternal vigilance is the price of freedom."

—Reading Labor Advocate.

No man should ever feel lonely if he is within reach of good books.

One can acquire everything in solitude—except character. —Stendhal.

By RIGHT in LA PARCLA

NEWS SUMMARY

Labor Peace

With both the CIO and AFL meeting in national conventions this week, while the whole world is tense with the drama of blood and steel, the labor movement looks hopefully to these two conclaves for signs of peace, or at least a renewal of peace negotiations.

Present and past trends of the Committee for Industrial Organization toward establishing itself as an independent group leave even the most optimistic with little or no hope for a united labor movement.

A. F. of L. Assembles in Cincinnati

More than 500 delegates from 106 international and national affiliates are present at the fifty-ninth annual convention of the American Federation of Labor which opened on Monday, Oct. 2, 1939, in Cincinnati, O.

The executive council in its annual report made the whole topic of war and neutrality a definite subject for convention action.

The council avoided any statement on President Roosevelt's program for reviving the Neutrality Act and employing a system of "cash and carry" for sale abroad of American munitions and planes.

The report further contained strong criticism of totalitarian governments and called on the convention to declare itself "emphatically and decisively" against "authorocracy in government, let it be Nazi, Fascist or Communist."

"We favor our nation offering our mediation services for peace," the report added, "and we hope that the warring countries may be prevailed upon to accept them. But with that we refuse to go further. As for our country, we demand that it stay out of the European conflict, maintaining neutrality in spirit and act."

The council recommended that the Brewery Workers Union be suspended from membership because "it challenged the authority of the AFL itself by seeking an injunction to restrain it from exercising its legal and moral rights to settle jurisdiction controversies."

Also facing suspension is the International Typographical Union for non-payment of a special assessment levied in 1937 to finance a so-called "war chest" in the early struggle against the CIO.

Suspension of both unions would remove 122,000 members from the federation rolls.

Present paid-up membership was listed at 4,006,354.

Difference of opinion as to the need or benefits of the drastic disciplinary measures recommended by the Executive Board's report logically will result in a convention issue.

Communist Party in France Dissolved

As a result of the Soviet-Nazi coalition, the Communist Party and all organizations connected with it have been dissolved in France. All deputies of the party, numbering seventy-two, have been suspended.

Czech Federation Criticizes Socialist Party Position on Neutrality

The Executive Committee of the Czech Federation of the Socialist Party issued a statement last week in which the Socialist Party's position on neutrality is criticized as "unrealistic, and a useless waste of energy in an attack against the scorpion."

"With the position of the Socialist Party on war, we are in complete agreement," the statement continues, "but with the position toward the neutrality law, we cannot agree. We prefer to be consistent and maintain the same position the Socialist Party declared during the Spanish conflict."

"If it was an aid to fascists then, is it an aid to fascists now?" the statement added.

The Executive Committee then stated its position as follows:

"Repeal of the embargo will not force us into a war any more than retention of the embargo will keep us out of it."

Noted CP'ers Dropping Party

Among the more prominent of those who have dropped the Communist party since the Soviet-Nazi coalition are George Wishnak, former business manager of the Daily Worker, long associated with the Soviet government; Granville Hicks, ex-literary editor of the New Masses; Moishe Nadir, prominent Jewish poet; Melach Epstein, former managing editor of the Freiheit; and Louis Hyman, leader of the L. L. G. W. U. 1926 general strike.

Many fellow travelers have cooled and shrunken from the party. Among them are Heywood Brown, president of the Newspaper Guild, and syndicated World-Telgram columnist who strongly denies he ever was a member of the Communist party although the Communist Daily Record featured his column on its first page regularly until the Soviet-Nazi pact.

Others who have dropped off are Louis Fischer, chief interpreter of Litvinoff's foreign policy; James Wise, former editor of Opinion, active in Jewish cultural affairs; Kyle Crichton, better known as Robert Forsythe, columnist and associate editor of Colliers, and Paul De Kruif, humanizer of scientific history and contributor to the New Masses.

Standard Oil Boycott Urged by National Maritime Union

The history of Standard Oil, producers of Esso Gas, Ethyl, Mobilgas, Sacoyn Vacuum, Mobil Oil, Tydol, and a long list of gas station products, insecticides, cosmetics, medicines and animal sprays, brands this company's policy as open shop and Labor hating. Violations of contract, where-ever the Unions have been strong enough to force one, is a common tactic of this company. Placing of labor spies in militant unions for the purpose of wrecking those unions so that contracts may be broken or ignored is another instance of Standard Oil's HUMANE (?) treatment of its employees.

Not only unions but even governments have their difficulties with this company. The Bolivian Government had to sue for the recovery of its oil lands after the Standard Oil had defrauded the government of lawful taxes.

The Standard of N. J. places profit so far above public spirit that only sixty-five of their total fleet of 195 vessels are under the American flag. Standard is building ships in the Fascist shipyards in Germany and Italy while American shipyards workers are on part time work.

The world's largest refinery on the Dutch Island of Aruba is Standard owned. This plant runs full blast while American refineries are on reduced schedules.